

PL_0001
Fundacja Ośrodka KARTA
02-536 Warszawa
Narbutta 29

Kolekcja Stanisławy i Wiktora Ambroziewiczów
1893 - 1989

Numer zespołu
PL_0001_OK_1302

Wstęp do inwentarza zespołu: Kolekcja Stanisławy i Wiktora Ambroziewiczów

I Charakterystyka twórców zespołu

Wiktor Ambroziewicz urodził się 21 kwietnia 1882 roku w Warszawie w rodzinie urzędnika kolejowego Eugeniusza Maksymiliana Ambroziewicza i Apolonii z domu Gołdon. W latach 1892-1901 uczęszczał do rosyjskiego gimnazjum filologicznego w Siedlcach. Po maturze, którą zdał w 1901 roku, rozpoczął studia na Wydziale Fizyczno-Matematycznym Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, jednak po roku przeniósł się na Wydział Prawa. W trakcie studiów był zaangażowany w działalność Związku Młodzieży Polskiej ZET oraz Towarzystwa Oświaty Narodowej. Jako student pomagał w organizacji strajków w szkołach na Podlasiu i Suwalszczyźnie. W związku z uchwałą młodzieży akademickiej z Królestwa Polskiego nawołującą do bojkotu szkół rosyjskich, przeniósł się na Uniwersytet Lwowski, gdzie dokończył studia z zakresu polonistyki. Tam podjął nieudaną próbę napisania doktoratu. Po studiach ożenił się ze Stanisławą Marią Ambroziewiczową z Pawliszewskich (1882- 1960) i w 1911 roku przeniósł się do Włocławka, gdzie pracował jako redaktor i publicysta. W 1914 roku za swą działalność niepodległościową został aresztowany przez Niemców. Do 1917 roku był więziony w Toruniu, Havelbergu, Hammersteinie Madersdorfie, a następnie w zamku Celle i obozie Gerdelegen. Po powrocie z aresztowania przebywał u rodziny w Zwierzyńcu na Zamojszczyźnie. W sierpniu 1917 roku zamieszkał w Chełmie, gdzie objął stanowisko dyrektora Szkoły Filologicznej (od 1919 Państwowe Gimnazjum im. Stefana Czarnieckiego). Tam też od 1919 roku był inicjatorem założenia Muzeum Ziemi Chełmskiej. Okres chełmski to też czas aktywnej działalności społeczno-politycznej Ambroziewicza: w latach 1918-1919 był komisarzem miasta Chełma; redaktorem lokalnych czasopism; uczestnikiem wojny polsko-bolszewickiej (Lubelska Bateria Górska). Od 1923 roku pracował na działającym w Chełmie Uniwersytecie Powszechnym; od 1929 r. był wiceprzewodniczącym chełmskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Powszechnego. 1 kwietnia 1930 roku objął stanowisko dyrektora Gimnazjum im. Stefana Batorego w Warszawie. W okresie warszawskim Ambroziewicz był kuratorem Warszawskiego Okręgu Szkolnego (od 1936 roku). Uczestniczył w pracach Państwowej Rady Oświecenia. Był prezesem Towarzystwa Dyrektorów Szkół Średnich, przewodniczył Komisji Edukacyjnej Światowego Związku Polaków z Zagranicy. W czasie II wojny światowej początkowo przebywał w Wilnie, gdzie krótko prowadził polską szkołę średnią. Następnie powrócił do Warszawy. W konspiracji pełnił funkcję wiceprezesa Wydziału Szkolnego Polskiego Związku Zachodniego. Uczestniczył w powstaniu warszawskim. Po wojnie zamieszkał w Łodzi, gdzie aktywnie działał w ruchu oświatowym, m.in. był dyrektorem Państwowego Instytutu Robót Ręcznych. Był autorem 147 prac pedagogicznych. Za swą pracę pedagogiczną otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń, m.in.: Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (1933), Złotą Odznakę PCK (1939), Złotą

Honorową Odznakę PTTK (1956), Odznakę Związku Polaków w Niemczech (1959), Złotą Odznakę Związku Nauczycielstwa Polskiego (1962), Odznakę I stopnia Polskiego Czerwonego Krzyża. Zmarł 23 listopada 1968 roku w Warszawie.

Stanisława Maria Ambroziewiczowa z Pawliszewskich (1882-1960) urodziła się w Zwierzyńcu nad Wieprzem 6 lipca 1882 roku, żona Wiktora Ambroziewicza, nauczycielka. Uczyła w Łukowie, Włocławku, Chełmie lubelskim (Gimnazjum im. S. Czarnieckiego) i Warszawie (Gimnazjum im. Stefana Batorego). W czasie II wojny światowej prowadziła tajne nauczanie. Była autorką i tłumaczką („Stanisław Staszic – jego życie i czyny”, „3 Maj”, „L. Nyström Hamilton, „Elen Key”, tłum. z języka niemieckiego; „Josue Jehuda „Kształcenie podświadomości. Studium nad higieną duszy”, tłum. z języka francuskiego); Podczas I wojny światowej walczyła w Lidze Kobiet Pogotowia Wojennego. Zmarła 23 grudnia 1968 roku.

II Dzieje zespołu

Kolekcja została przekazana Archiwum Fotografii Fundacji Ośrodka KARTA w 2008 roku przez Tadeusza Waclawa Nowackiego (1913-2011), który w 2000 roku wydał wspomnienia Wiktora Ambroziewicza. Kolekcja została zewidencjonowana jako „Kolekcja Stanisławy i Wiktora Ambroziewiczów”. Kolekcja nie posiadała środka ewidencyjnego. Po przeprowadzonej inwentaryzacji składa się z ośmiu jednostek archiwalnych.

III Charakterystyka archiwalna zespołu

Tytuł:

Kolekcja Stanisławy i Wiktora Ambroziewiczów

Granice chronologiczne:

1893 - 1989

Granice terytorialne:

Rzeczpospolita Polska, Polska Rzeczpospolita Ludowa

Rozmiar: 2 j.a.

IV Zawartość zespołu

W jednostce o sygn. OK_1302_0001 znajduje się album rodzinny przygotowany przez Wiktora Ambroziewicza z okazji 70. urodzin Stanisławy z Pawliszewskich Ambroziewiczowej. Album zawiera zdjęcia rodzinne oraz fotografie z czasów uniwersyteckich S. Ambroziewiczowej, zdjęcia dokumentujące jej działalność zawodową (Liga Kobiet, fotografie z wychowankami ze szkoły, harcerkami, dziećmi z kolonii).

W jednostce o sygn. OK_1302_0002 znajdują się zdjęcia budynków: internatu żeńskiego w Bielsku-Białej oraz zdjęcie Gimnazjum im. Stefana Batorego w Warszawie, którego w latach 1930-1936 W. Ambroziewicz był dyrektorem.

V Metody porządkowania

Kolekcja otrzymała układ schematyczno-rzeczowy, składa się z dwóch jednostek archiwalnych. Dla kolekcji sporządzono inwentarz książkowy i opatrzone go wstępem.

Bibliografia

Archiwum Fundacji Ośrodka KARTA, Kolekcja Tadeusza Nowackiego, sygn. AO III/02466

Stępnik A., Wiktor Grzegorz Ambroziewicz (1882-1968) – działacz niepodległościowy, społecznik, pedagog, „Scientific Bulletin of Chełm Section of Pedagogy”, no. 1/2011, p. 203-206.

Nowacki T., Wiktor Grzegorz Ambroziewicz (1882-1968), „Przegląd Historyczno-Oświatowy”, R. XII, 1969, nr 4, s. 483-488;

INWENTARZ

Sygnatura jednostki archiwalnej	Tytuł	Daty	Opis zewnętrzny	Sygnatury dawne	Uwagi
0001	Album wykonany przez Wiktora Ambroziewicza z okazji 70. urodzin Stanisławy z Pawliszewskich Ambroziewiczowej	1893 - 1950	Ogółem dokumentów: 67 Forma zewnętrzna: poszyt Forma wewnętrzna: pozytyw Dokumentacja ikonograficzna dokumentów: 67 stron: 67		
0002	Szkoły związane ze Stanisławą i Wiktorem Amroziewiczami	1950 - 1989	Ogółem dokumentów: 2 Forma zewnętrzna: fotografie luźne Forma wewnętrzna: pozytyw Dokumentacja ikonograficzna dokumentów: 2 stron: 2		